

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Tilsynet med pensjonskasser

Samling for pensjonskassenes styremedlemmer

Pensjonskasseforeningen, 21. oktober 2024

Runa Kristiane Sæther, Seksjon for forsikringstilsyn

Innhold

- (Litt generelt) om tilsynet med pensjonskasser
- Styring og kontroll – stedlige tilsyn

Om tilsynet med pensjonskasser

- Finanstilsynet fører tilsyn med 74 pensjonskasser
- Pensjonskassene er underlagt omfattende rapportering:
  - Resultater (nøkkeltall og PORT)
  - Solvensberegninger
  - Meldinger om produkt- og pristariffer
  - Meldinger om utkontraktering
  - Egnethetsvurderinger
  - EIOPA-rapportering (25 største)
  - “Ad hoc-rapportering”

=> Rapporteringen gir verdifull og nødvendig informasjon til tilsynsarbeidet – det er viktig at rapporteringen er korrekt!

Om tilsynet med pensjonskasser

- Rapporteringen gir grunnlag for:
  - Vurdering og tilsynsmessig oppfølging av enkeltforetak
  - Analyser av bransjen og “delbransjer” for informasjon og oppfølging
  - Kartlegginger for å få informasjon, sammenligne på tvers, følge opp enkelte foretak
  - Gjennomføre “early warning-analyser” for rangering av foretak, vurdere behov for tilsynsmessig oppfølging (herunder stedlige tilsyn)
- Hvert halvår avholdes møter i EW-gruppen for gjennomgang av den generelle økonomiske utviklingen, utviklingen i solvens mv., utveksling av annen informasjon og vurdering av behov for videre oppfølging av enkeltforetak eller hele bransjen

Styring og kontroll – stedlige tilsyn

- Forventninger til systemet for styring og kontroll
  - Strategi og overordnede retningslinjer
  - Organisering og ansvarsforhold
  - Måling av risiko
  - Overvåking og rapportering
  - Nærmere om systemet for styring og kontroll av forsikringsområdet
  - Nærmere om systemet for styring og kontroll av kapitalforvaltningsområdet

Strategi og overordnede retningslinjer

- Finanstilsynet forventer at styret har etablert et overordnet strategidokument
  - hvor mål og strategier for virksomheten framgår
  - hvor øvrige styrende dokumenter klart forankres
  - sikrer helhetlig risikostyring
- Finanstilsynet forventer at det foreligger en risikostrategi som fungerer som et styringsverktøy for styret
  - strategien bør klart etablere styrets risikoappetitt og risikotoleransegrenser som legges til grunn for underliggende strategier
  - i strategiene bør det etableres et rammeverk for vesentlige risikoer
    - strategiene bør identifisere aktuelle risikoer, fastsette hvordan disse risikoene skal styres, måles og rapporteres
    - det bør gis klare føringer og retningslinjer for de tiltak som skal gjennomføres når rammer eller retningslinjer brytes

Organisering og ansvarsforhold

- Styret - egevaluering mv.
  - Styret skal minst årlig evaluere sitt arbeid og sin kompetanse.
  - Etter Finanstilsynet vurdering bør evalueringen av styrets kompetanse inkludere alle kjerneaktiviteter, herunder regnskap (inkludert forsikringsteknisk oppgjør), ansvarlig kapital og kapitalkrav, og kapitalforvaltning.
  - Finanstilsynet framhever betydningen av styrets evaluering av samlet kompetanse som grunnlag for opplæringstiltak.
  - Finanstilsynet framhever betydningen av styrets evaluering av samlet kompetanse som grunnlag for utvelgelse av nye styremedlemmer.
- Organisering av virksomheten
  - Finanstilsynet forventer at styret jevnlig vurderer alle sentrale avtaleforhold og vurderer om organiseringen av virksomheten er hensiktsmessig.

Organisering og ansvarsforhold forts.

- Uavhengige kontrollfunksjoner
  - Pensjonskassen skal sørge for at risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen utføres på en effektiv, objektiv og uavhengig måte.
  - Personer som utfører den enkelte kontrollfunksjon skal rapportere til pensjonskassens styre om alle vesentlige forhold innenfor sitt ansvarsområde.
  - Personer som utfører kontrollfunksjonene har, i tilfeller nærmere definert i forskrift om pensjonsforetak, plikt til å melde fra til Finanstilsynet.
  - Finanstilsynet forventer at styret fastsetter en instruks for den enkelte kontrollfunksjon hvor funksjonens plikter og rettigheter framgår, herunder funksjonens uavhengighet og interaksjon med styret.
    - God praksis tilsier at en slik instruks foreligger før funksjonen eventuelt utkontrakteres.
    - Instruksene bør jevnlig vurderes av styret.

Måling av risiko

- Egenvurdering av risiko (ORA)
  - Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov skal gjennomføres minst årlig og umiddelbart ved vesentlige endringer i risikoprofil.
  - Egenvurderingen bør være godt integrert i pensjonskassens system for risikostyring og vektlegges ved strategiske beslutninger.
  - Finanstilsynet forventer at styret fastsetter retningslinjer for egenvurderingen
    - prosessen, ansvarsforhold, metoder, datakvalitet og egenvurderingens innhold
    - kriterier for situasjoner hvor pensjonskassen skal gjennomføre en ekstraordinær prosess/vurdering
    - Finanstilsynet legger til grunn at retningslinjene sikrer at prosessen for egenvurdering av risiko er godt integrert i pensjonskassens system for risikostyring.

Måling av risiko forts.

- Egenvurderingens innhold
  - må tilpasses virksomhetens art, omfang og kompleksitet.
  - identifisere og vurderer alle vesentlige risikoer som pensjonskassen er eller kan bli eksponert mot
  - vurdere kapitalbehovet på kort og lengre sikt og hvordan dette kapitalbehovet kan tilfredsstilles
  - gjennomføre stresstester og scenarioanalyser og at resultatene vurderes opp mot pensjonskassens kapital- og beredskapsplaner
  - inneholde redegjørelser for metoder og prosesser
- Internkontrollgjennomgang
  - Styret skal jevnlig vurdere om foretakets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Overvåking og rapportering

- Løpende risikoovervåking
  - Pensjonskassen skal gjøre minst kvartalsvise risikoanalyser.
  - Finanstilsynet legger til grunn at risikostyringsfunksjonen har en sentral rolle i pensjonskassens risikoovervåking.
- Avvikshåndtering mv.
  - Finanstilsynet forventer at det er etablert retningslinjer/rutiner for identifisering, rapportering og håndtering av avvik og hendelser, herunder for utkontraktert virksomhet.
  - Finanstilsynet vurderer at dette er sentralt for å vurdere og overvåke pensjonskassens operasjonelle risiko.
- Kontinuitet og beredskap
  - Systemet for styring og kontroll skal omfatte tiltak for å sikre kontinuitet i utøvelsen av virksomheten, herunder beredskapsplaner.

Strategi for forsikringsrisiko

- Det bør foreligge en forsikringsstrategi som fungerer som et styringsverktøy for styret
- Strategidokumentet bør gi klare føringer for forsikringsvirksomheten med angivelse av overordnede mål og rammer
- Gjennom strategidokumentet bør det
  - identifiseres aktuelle forsikringsrisikoer
  - fastsettes hvordan disse skal måles og styres
  - fastsettes hvordan utvikling av de ulike risikoene skal rapporteres til styret
  - gis klare retningslinjer for de tiltak som skal gjennomføres når rammene overskrides
- I strategidokumentet bør det fastsettes hvilke produkter / hvilke typer forsikringsrisiko som foretaket er villig til å akseptere og det bør gis føringer for risikospredning
- Det bør foreligge retningslinjer for godkjenning av nye produkter og produktområder

Strategi for forsikringsrisiko forts.

- Den etablerte rammestrukturen i forsikringsstrategien bør sikre at alle vesentlige risikoer er styrt.
- Eksempler på risikorammer kan være:
  - Rammer for forsikringsteknisk resultat per produkt/produktgruppe
  - Rammer for hvor stort avvik fra estimerte kostnader foretaket kan akseptere før det skal iverksette tiltak
  - Rammer for hvilke skift i avgangshyppighet eller tilgangshyppighet foretaket skal kunne tåle
- Alle vesentlige deler av det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget for de ulike forsikringsproduktene bør inkluderes i forsikringsstrategien. Dette gjelder både for premier og avsetninger.

Kapitalforvaltningsstrategi

- Pensjonskasser skal ha en dokumentert kapitalforvaltningsstrategi.
- Styret bør i strategien gi klare føringer for hvordan kapitalforvaltningen skal utøves, herunder organiseres.
- Styret bør sikre at foretakets investeringer oppfyller forsvarlighetsprinsippet
- Styret bør klart definere sin risikoappetitt og risikotoleransegrenser for markeds- og kreditt-risiko, herunder bærekraftsrisiko.
- Det bør klart framgå hvilke investeringsaktiviteter som er tillatte
- Strategien bør inneholde krav til avkastning. Styret bør fastsette referanseindekser som avkastningen løpende skal måles mot.
- I strategien og i tilhørende retningslinjer bør det klart framgå hvordan foretaket i sin kapital-forvaltning skal hensynta bærekraftsfaktorer (faktorer knyttet til miljø, sosiale forhold og foretaksstyring (ESG)).
- Styret bør gjennom den etablerte rammestrukturen sikre at alle vesentlige risikoer

---

er styrt.

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY